

İSLAMİ FİNANS YOLUYLA FİNANSAL İÇERMENİN GELİŞTİRİLMESİ

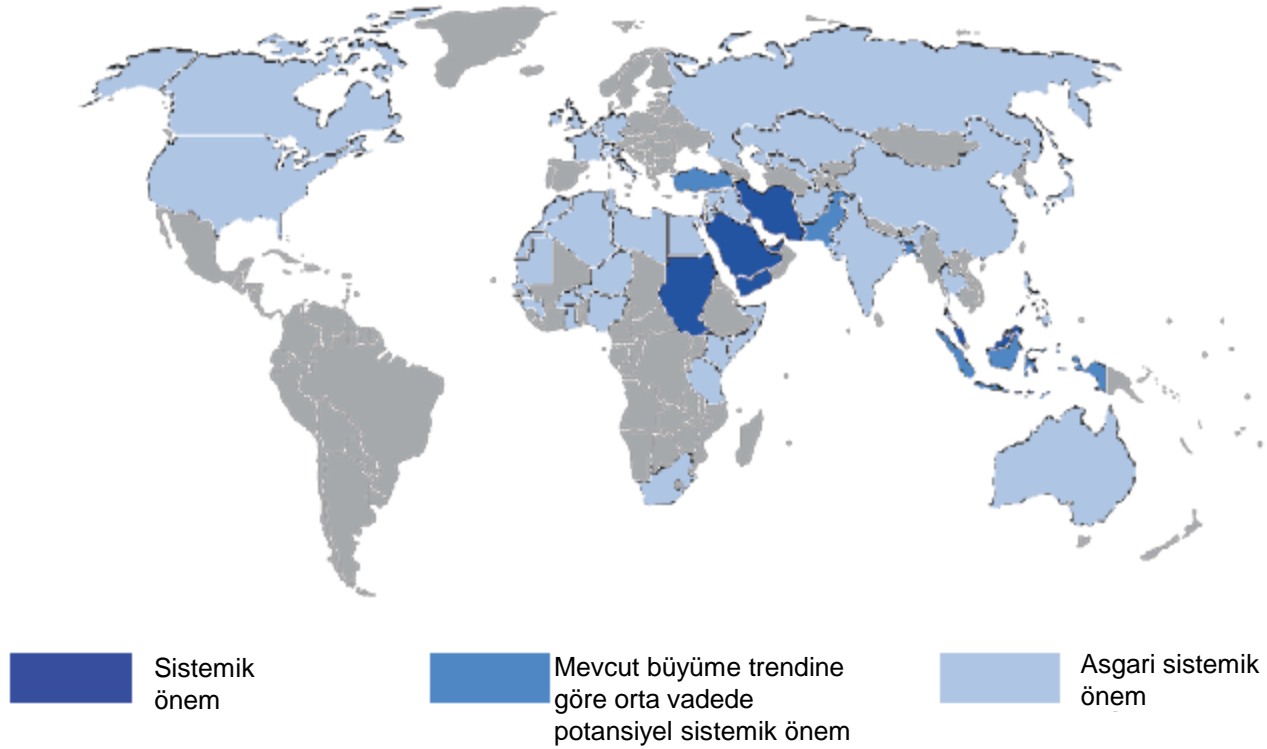
ZAMIR IQBAL
DÜNYA BANKASI İSLAMİ FİNANSIN GELİŞTİRİLMESİ KÜRESEL MERKEZİ

TÜRKİYE
FİNANSAL İÇERME KONFERANSI
(3 HAZİRAN 2014, İSTANBUL)

Finansal Sistemler Küresel Uygulaması

Finansal ve Özel Sektör Geliştirme (FPD) Başkan Yardımcılığı

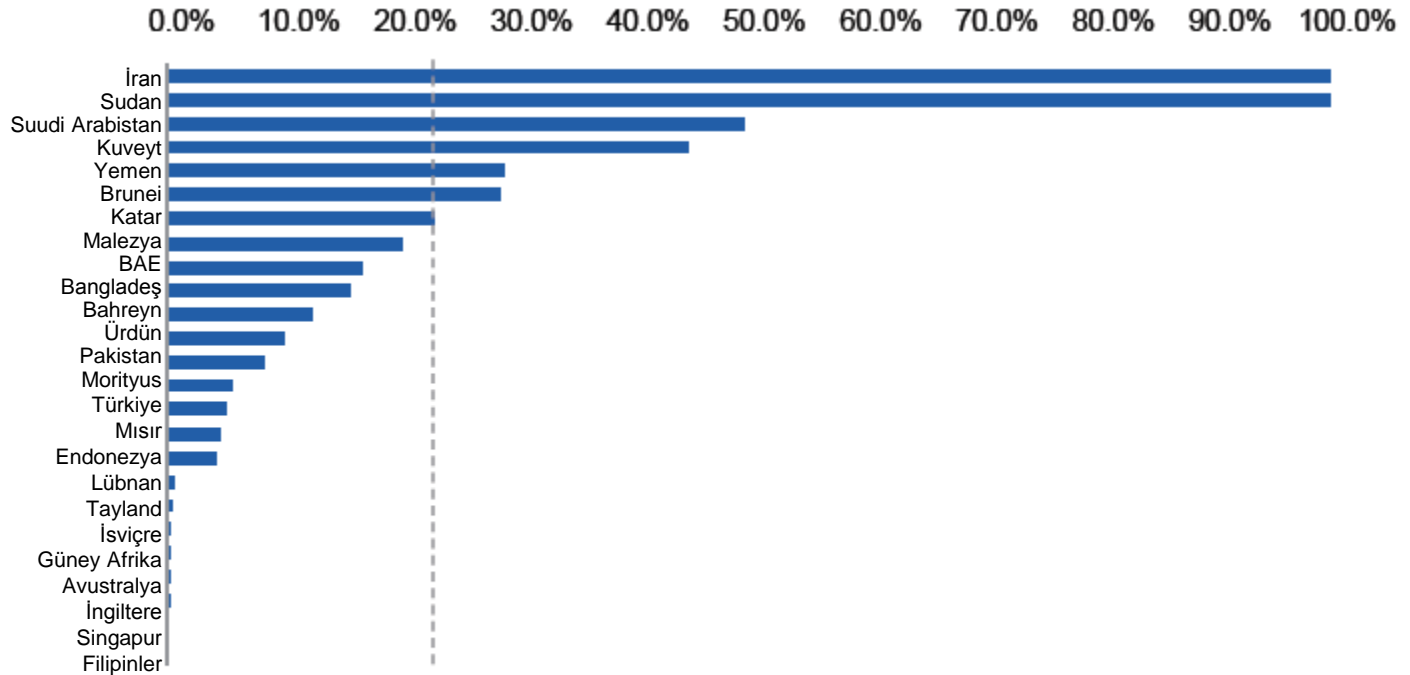
İslami Finansın Artan Önemi ve Küreselleşme

Kaynak: KFHR

Kaynak: IFSB Finansal İstikrar Raporu 2014

Piyasa Büyüklüğü – İslami Bankacılık

Kaynak: Merkez Bankaları ve düzenleme kurumları, kuruluşlar, Bloomberg, Zawya, kurumsal bildirimler, The Banker, KFHR

İslami Varlıkların Bileşimi ve Yerleri

Tablo 1.1.1: İslami Finansal Varlıkların Bölgelere göre Dağılımı (milyar ABD\$, 2013)

Bölge	Bankacılık Varlıkları	Kalan Sukuk	İslami Fon Varlıkları	Tekafül Katkıları
Asya	192.3	166.0	24.2	3.5
GCC (Körfez İşb. Kons.)	490.3	74.9	30.6	7.6
MENA (GCC hariç)	518.3	1.2	0.4	7.1
Sahra Altı Afrika	20.6	2.2	1.6	0.2
Diğer	62.2	1.0	12.1	0.01
Toplam	1283.7	245.3	68.9	18.3

Kaynak: Merkez Bankaları ve düzenleme kurumları, kuruluşlar, Bloomberg, Zawya, kurumsal bildirimler, The Banker, KFHR

Finansal İçerme ile ilgili İslami Perspektif

- Ekonomik kalkınma ve büyüme ile sosyal adalet İslami bir ekonomik sistemin temel unsurlarıdır.
- İslam'daki Mülkiyet Hakları bakımından, **mülkiyet bir dışlama aracı değil içerme aracıdır**; gelir ve zenginlik bakımından daha az varlıklıların daha varlıklı olanların gelir ve zenginliğindeki hakları geri ödenir.

Finansal İçermenin İki Temel Direği

Risk Paylaşımı veya Varlığa Bağlı Finansman

- Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler (KOBİ)
- Mikro Finans (MF)
- Mikro-Sigorta (Mikro Tekafül)

Yeniden dağıtım Kuruluşları

- *Zekat*
- *Sadaka*
- *Qard-al-Hassan*
- *Vakıf*
- *Hayrat*
- *Humus*

Finansal İçermenin Geliştirilmesine yönelik Yapılandırılmış Yaklaşım

Aşırı Yoksulluk

(Yoksulluk sınırının altı)

Yeniden Dağıtım Temel Direği

- Zekat,
- Sadaka
- Vakıf,
- Hayrat,
- Humus

Risk Paylaşımı Temel Direği

- Kriz sırasında toplu destek yoluyla toplu risk paylaşımı.

Yoksulluk

(yoksulluk sınırının üzeri)

Yenide Dağıtım Temel Direği

- Qard-al-Hassan,
- Zekat,
- Vakıf

Risk Paylaşımı Temel Direği

- Mikro Finans (*Murabaha, müşareke*)
- Mikro Tekafül

Düşük Gelir

Yeniden Dağıtım Temel Direği

- Karma Çözümler (piyasada tabanlı çözüm uygulamaları)

Risk Paylaşımı Temel Direği

- Mikro-Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler (M-KOBİ)

Zekat finansal içermenin arttırılmasına yardımcı olabilir mi?

Moheildin, Iqbal, Rostom ve Fu (2011), 39 İT (İslam İşbirliği Teşkilatı) ülkesinden 20'sinin sadece düzenli bir şekilde zekat toplama ve yönetimi yoluyla günlük 1,25 \$'ın altında bir para ile geçinen en yoksul kesimi yoksulluk sınırının üzerine çıkarılabileceğine dair destekleyici kanıtlar bulmuştur.

(1) Ülke	(2) Zekat (GSYH' nın %'si)	(3) 1,25\$ altı için yıllık kaynak açığının GSYH'ya oranı (%)	(4) Zekat açığı kapatıy or mu?
Arnavutluk	1,44	0,01	e
Cezayir	1,77	0,14	e
Azerbaycan	1,82	0,01	e
Kamerun	0,32	0,26	e
Cibuti	1,75	1,49	e
Mısır	1,9	0,04	e
Gabon	0,17	0,03	e
Endonezya	0,89	0,39	e
İran	1,79	0,02	e
Irak	1,78	0,09	e
Ürdün	1,77	0,01	e
Kazakistan	1,02	0	e
Kırgız Cum.	1,55	0,02	e
Malezya	1,09	0	e
Maldivler	1,77	0,02	e
Fas	1,81	0,06	e
Pakistan	1,55	0,91	e
Suriye	1,39	0,02	e
Türkiye	1,86	0,04	e
Yemen	1,78	0,87	e

(1) Ülke	(2) Zekat (GSYH'nın %'si)	(3) 1,25\$ altı için yıllık kaynak açığının GSYH'ya oranı (%)	(4) Zekat açığı kapatıyor mu?
Bangladeş	1,62	5,58	h
Benin	0,44	5,78	h
Burkina Faso	1,06	9,83	h
Komor Adaları	1,77	8,89	h
Fildişi Sahili	0,66	2,05	h
Gambiya	1,72	5,42	h
Gine	1,52	6,71	h
Gine-Bissau	0,76	8,21	h
Guyana	0,13	0,88	h
Mali	1,67	8,2	h
Mozambik	0,41	13,62	h
Nijer	1,77	8,31	h
Nijerya	0,91	8,26	h
Senegal	1,74	3,05	h
Sierra Leone	1,28	16,1	h
Surinam	0,29	0,61	h
Tacikistan	1,51	1,7	h
Togo	0,22	6,42	h
Uganda	0,22	3,1	h

Politika Hususları

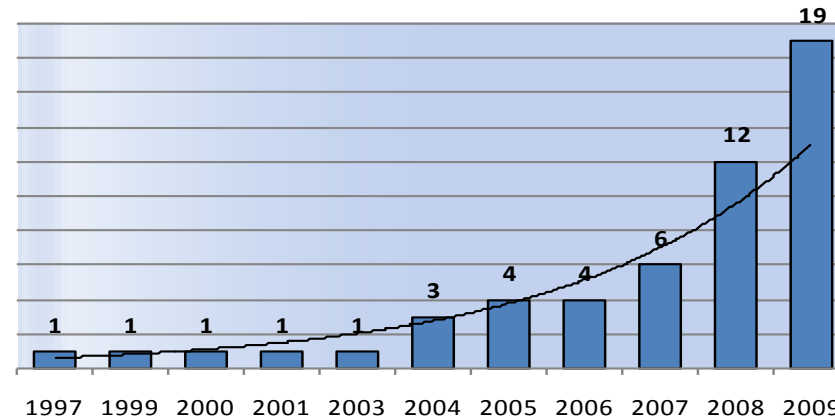
I – İslami Yeniden Dağıtım Araçlarının Kurumsallaştırılması

Zekat, Vakıf ve Qard-al-Hassan finansmana erişimin artırılmasında bir katalizör işlevi görebilir. Düzenli kurumsal çerçeve ve yönetim gereklidir. Bunlar ekonomik ve finansal sistemin diğer kurumları ile entegre edilmelidir.

II – Destekleyici Düzenleme ve Denetleme Çerçevesi Geliştirme İhtiyacı.

Gelişmekte olan ülkelerdeki kamu politikaları ve güçlendirilmiş kurumsal çerçeve finansal içermenin geliştirilmesinde önemli bir mesafe kat edebilir. Ekonomik kurumların geliştirilmesi ve finansal altyapının iyileştirilmesi İslam ülkelerindeki öncelikli politika gündemi maddesi olmalıdır.

Finansal İçerme Strateji Belgesi Bulunan Ülkeler

Politika Hususları

III –İslami Mikro Finans, KOBİ ve Mikro Tekafül için Adil bir Oyun Alanının Sağlanması

- ❑ İslam hukukuna uygun mikro finans hizmetlerinin eksikliği finansal içermeyi nüfusun sadece belirli bir kesimi ile sınırlıyor.
- ❑ **Finansal içirme reform planı tasarlanırken, İİT hükümetleri üç hususu özellikle dikkate almalıdır** i) bankaların acentalar ve teknoloji kullanımı (cep telefonu, vs.) yoluyla erişimlerini arttırmalarına izin verilmesi, ii) mikro finans ve mikro sigorta için İslam hukuku ile uyumlu bir finans şirketi modelinin sunulması, ve iii) mikro kredi için faiz oranı tavanlarının kaldırılması ve müşterilerin korunmasına ilişkin kanunların güçlendirilmesi.
- ❑ **Hükümetler ,özel bankaların KOBİ finansman hedeflerine ihtiyatlı ve sorumlu bir şekilde ulaşabilecekleri uygun bir ortamın sağlanmasında kritik bir rol oynamalıdır.**

IV –Finansal İçerme için Finansal Altyapının Güçlendirilmesi

- ❑ Kredi bilgileri, yatırımcı hakları, iflas rejimleri gibi finansal altyapının temel bileşenleri her türlü finansman (geleneksel veya İslami) için temel birer gerekliliktir.

V – Finansal Mühendislik

- ❑ Farklı türlerin birleştirilmesi yoluyla karma çözümler geliştirilmesi düşünülmelidir; örneğin Qard-al-Hassan ve Vakıf, veya Qard-al-Hassan ve Zekat, veya başka kombinasyonlar.
- ❑ Yeniden dağıtım araçları içeren seküritizasyon gibi piyasa tabanlı çözümlerin geliştirilmesi için finansal mühendislik uygulamaları gerçekleştirilmelidir.

TEŞEKKÜRLER!

Finansal Sistemler Küresel Uygulaması

Finansal ve Özel Sektör Geliştirme (FPD) Başkan Yardımcılığı